

Аннотація

На основе натурных исследований сохраненной полихромии фасадов и интерьеров зданий Львова 1870-х – 1930-х гг. прослежено динамику развития полихромии и определено закономерности применения полихромных материалов и техник в определенных архитектурных направлениях периода.

Ключевые слова: полихромия фасадов, интерьеров, закономерности применения полихромных материалов и техник, здания Львова 1870-х – 1930-х гг.

Abstract

On the base of field investigations of preserved polychrome of the facades and the interiors of Lviv buildings of the 1870s – 1930s the author deduced the dynamic of polychrome evolution and defined the laws of the use of polychrome materials and techniques in the certain architectural trends of the period.

Key words: polychrome of the facades and the interiors, the laws of the use of polychrome materials and techniques, Lviv buildings of the 1870s – 1930s.

УДК 725.85

Р. О. Крушельницький,

*к.арх., кафедри реставрації архітектурної та мистецької спадщини
Національного університету “Львівська політехніка”*

ВАРІАНТИ ІНТЕГРАЦІЇ ПЛОЩИННИХ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ СПОРУД У СТРУКТУРУ ЖИТЛОВОГО КВАРТАЛУ

Анотація: розглянуто та проаналізовані основні діючі типи влаштування фізкультурно-оздоровчих майданчиків на території житлових кварталів в Україні та запропоновано нові варіанти інтеграції даного типу споруд.

Ключові слова: фізкультурно-оздоровчі споруди, архітектурно-планувальні моделі, житловий квартал, інтеграція.

Відомо, що стан здоров'я населення є важливим показником розвитку суспільства. Тому ключові аспекти діяльності держави повинні бути зорієнтовані на формування здорової, повноцінної людини, що знаходить своє відображення у відповідних законодавчих актах. Ці укази і програми повинні формувати процес фізичного виховання населення та спортивної галузі загалом. Поряд з цим сьогодні проблема охорони здоров'я мешканців міст набула пріоритетного соціального значення у зв'язку із стрімким науково-технічним прогресом.

Однією із причин такої ситуації, згідно з соціологічними даними, є те, що в Україні недостатньо необхідних умов для занять фізкультурою: замала

кількість фізкультурно-оздоровчих споруд, невідповідність їхнього стану сучасним вимогам, обмеженість переліку видів спорту тощо. Згідно проаналізованих матеріалів загальний показник зайнятості населення фізичною культурою і спортом в Україні становить 13% станом на 2009 р., на противагу в Фінляндії цей показник становить 52%, в Австралії 46%, в США 26% і в Росії 11%. Це свідчить про велику проблему в державній політиці [1, с. 2]. Площа спортивних споруд що припадала на 1 українця станом на 2009 р. становила 2,082 м², що не задовольняє діючі нормативні документи. Найкращі показники забезпечення населення України футбольними полями (1,33), найгірші в майданчиків з тренажерним обладнанням (0,06), майданчиків із синтетичним покриттям і тенісних кортів (0,01) [2, с. 7]. Результати опитування демонструють проблеми недостатнього розвитку інфраструктури фізкультурно-оздоровчих споруд.

Отже, необхідність приведення матеріально-технічної бази фізкультурно-оздоровчих споруд (ФОС) до сучасних соціальних та економічних реалій вимагає додаткових досліджень стосовно проблеми практичних рекомендацій у сфері вдосконалення архітектурно-планувальної організації ФОС, які розміщені у структурі житлової забудови.

Метою статті є запропонувати варіанти покращення якості житлового середовища за рахунок влаштування фізкультурно-оздоровчих майданчиків (ФОМ) у структурі житлового кварталу.

У дослідженні автор спирається на публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, також стаття продовжує серію публікацій автора присвячених тематиці проектування фізкультурно-оздоровчих споруд.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб зрозуміти місце розташування досліджуваного об'єкту у структурі забудови варто розглянути структуру великих міст, що складаються з житлового кварталу, житлового району та сельбищного району [6].

У житловому кварталі варто виділити меншу структуру – житловий двір, що є важливим елементом у місті, оскільки саме у ньому зосереджено велику кількість фізкультурно-оздоровчих майданчиків загального користування. Ці споруди повинні забезпечувати потреби різних вікових груп і виконувати не тільки оздоровчу, але й соціально-комунікативну функцію у населення.

Загальна мережа міських ФОС складається з кількох містобудівельних рівнів:

I рівень мікрорайонний (квартальний), призначений для фізкультурно-оздоровчих занять. Включає комплекси площинних споруд - ігрових та спортивних майданчиків, доріжок для дітей та дорослих (старшого віку) [7].

II рівень районний – поліфункціональний фізкультурно-спортивний центр житлового району. Включає тренувальні споруди, зали та басейни [8].

III рівень – поліфункціональний фізкультурно-спортивний центр планувального району [8].

IV рівень – поліфункціональний загальноміський фізкультурно-спортивний центр. Включає широкий набір тренувальних, а також найбільш великих в місті демонстраційних споруд, є головною базою і методичним центром спортивної роботи в місті.

Дане дослідження охоплює перш за все I-ий та II-ий рівень, що призначені для систематичних занять спортом та фізичною культурою.

Дефіцит вільних від комунікацій територій ускладнює розміщення великих територій спортивних комплексів у місті. В такому випадку їх доцільно розміщувати на незручних землях: з підвищеною вологістю, складним рельєфом, з порушеним діяльністю людини і малоцінним ландшафтом. Такі території займають в найбільших містах – до 7,5 %, у великих – 8 % тобто приблизно 10 – 15 – 20 м² на 1 жителя міста [9, с. 28]. Це також доцільно і тому, що згідно ДБН В.2.2-13-2003 від 30 % їх ділянки фізкультурно-спортивної споруди повинні бути озеленені [8].

Комфортність житлового середовища визначають кілька важливих критеріїв, серед яких: захист від шуму, необхідна інсоляція, психологічна комфортність та вимоги відеоєкології.

Шум (або, точніше, необхідність захисту від нього) визначає відстань від ФОС до вікон житлових приміщень. Тому основна проблема полягає в ідентифікації шуму і його ізоляції. Для пониження рівня шуму застосовують шумозахисні екрани. [10]. Допустима відстань від вікон житлових приміщень до ФОС коливається в межах **10-40 м** [7].

Нормативна тривалість **інсоляції** ФОС повинна становити не менше **3 год. на 50% площі ділянки** незалежно від географічної широти [8]. З метою зменшення надмірного теплового впливу інсоляції на території слід передбачити захист від перегріву як мінімум на 1/2 місць для відпочинку [11].

Психологічно-фізіологічні обмеження не можна побачити чи обрахувати математичними засобами. Відомо, що для спостережень за групою осіб необхідно розташовуватись на відстані **7–10 м**, тоді люди схильні забувати про факт спостереження, або не звертати на нього уваги [6]. Керуючись дослідженнями Е. Холла мінімальну дистанцію слід прийняти від **7,5 м**, що дає можливість ізолюватись і не втручатись в процес діяльності інших людей [7].

Візуальний аспект психологічно-комфортного середовища вивчає наука відеоєкологія, що розглядається як важливий екологічний фактор. Одноманітність негативно позначається на роботі центральної нервової системи

і в кінцевому підсумку на загальному самопочутті людини [8]. Оптимальний кут видимого поля над рівнем горизонту знаходиться в діапазоні від 0° до 30° , нижче рівня горизонту від 0° до 40° . Тому при максимально приближеному розташуванні ФОС до вікон житлових будинків необхідно врахувати вимоги відеоєкології [8].

В межах житлового кварталу фізкультурно-оздоровчі спорудами посідають ключове місце в проведенні дозвілля населення. Для їх розташування в основному використовуються такі варіанти: в межах житлового двору; за межами житлового двору; за межами житлового двору в найближчій рекреаційній зоні;

Найбільш обмеженим, за площею є варіант влаштування ФОС в житловому дворі. Зважаючи на те, що крім ФОС в житловому дворі слід розміщувати майданчики різного призначення, а зокрема для відпочинку дорослих та дітей, виникає необхідність їх блокування або ізоляції в залежності від ситуації. Дані моделі їх влаштування не забезпечують найбільш сприятливих умов для комунікації жителів оточуючих будинків, а відповідно не можуть повністю забезпечити виховний і розважальний потенціал, що в них закладений. У результаті аналізу вітчизняного та закордонного сформульовано основні об'ємно-просторові моделі влаштування ФОС: закрита (рис.2, а), модель-ніша (рис.2 б), кутова модель (рис.2 в), пристінна модель (рис.2 г), модель біля перетину пішохідних шляхів (рис.2 д), модель на пішохідних шляхах (рис.2 е).

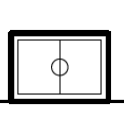
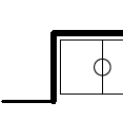
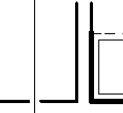
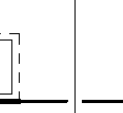
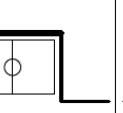
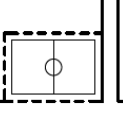
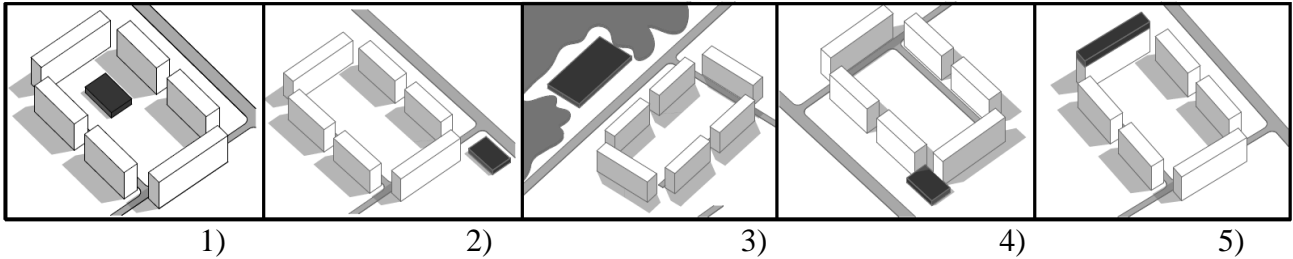
Закритий	Ніша	Кутовий	Пристінний	Біля перетину пішохідних шляхів	На пішохідних шляхах
					
Перебдачає влаштування бар'єрів по периметру	Перебдачає влаштування бар'єрів П-подібної форм, відповідно доступ з 1 сторони	Перебдачає влаштування бар'єрів у формі кута	Перебдачає влаштування бар'єрів у формі 1 стінки, або блокування з торцем будинку	Перебдачає влаштування ФОС на перетині пішохідних шляхів	Перебдачає влаштування ФОС на пішохідних шляхах
а)	б)	в)	г)	д)	е)

Рис.1 Таблиця об'ємно-просторових моделей влаштування ФОС

Рекомендації по влаштуванню цих моделей передбачають наступні дистанції від ФОС: до вікон житлових приміщень **10–40 м** (до глухої стіни 0 м); до майданчику для вивозу сміття не менше 20 м (проте закордонний досвід показує, що ця відстань може бути зведеною до 0 м); до автомобільної стоянки не більше 300 м, а до автомобільні стоянки для неповносправних не більше 40 м; до зупинки громадського транспорту не більше 500 м; до фонтанів для пиття рекомендовано не більше 75 м; до допоміжних приміщень: роздягалок, душових, інвентарних та комор рекомендовано не більше 300 м; до санвузлів рекомендовано не більше 150 м (для глядачів) [3].

Узагальнення отриманих результатів дослідження та проведений аналіз дав можливість сформулювати діючі та перспективні пропозиції з розроблення планувальних моделей ФОС у структурі житлового кварталу:

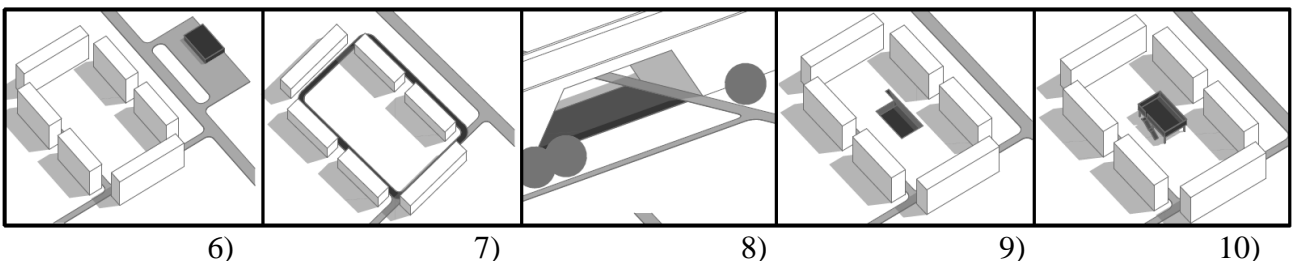
1) Використання дворів житлових будинків та площ центральної частини міста (діюча).

2) Використання територій прилягаючих до житлових дворів (діюча).

3) Використання рекреаційних територій прилягаючих до житлового кварталу (діюча).

4) Використання торців житлових та громадських будинків (перспективна), передбачає влаштування ФОС впритул до торців будинків без вікон, тому рекомендована дистанція від ФОС до стіни зменшена до 0 м. У випадку влаштування майданчику для ракетболу або американського гандболу необхідно влаштувати дублюючу стінку, щоб нівелювати вплив шуму і вібрацій на стіни будинку.

5) Використання дахів житлових та громадських будинків (перспективна) може частково вирішити проблему дефіциту вільних територій у місті. Покриття плоских дахів необхідно використовувати для площинних ФОС, а простір під скатними дахами рекомендовано використовувати для влаштування спортивних залів. Необхідно передбачити заходи по захисту від шуму; зниженні рівня вібрації та безпеки гравців.

6) Використання автомобільних стоянок (перспективна) під ФОС. Передбачає перемінне використання автомобільної стоянки під цільову функцію та для ФОС жителями навколишньої забудови.

7) Використання мережі існуючих пішохідних доріжок (перспективна). Даний варіант передбачає суміщене використання пішохідних проходів та

доріжок для пішоходів та для фізкультурно-оздоровчих цілей.

8. *Використання просторів під естакадами та мостами* (перспективна) для скейтпарків, якщо шумові характеристики оточуючих територій не перевищують допустимі, в іншому випадку необхідні шумозахисні екрани.

9. *Використання просторів занурених у землю* (перспективна). В цьому варіанті ФОС оточена бортом на висоту заглиблення. Використання перепаду рівнів дає можливість встановити стаціонарні трибуни, по яких може здійснюватись доступ до ігрової поверхні, для неповносправних необхідно передбачити пандус.

10. *Використання просторів піднятих над рівнем землі* з метою економії території під забудову. За рахунок цього під ФОС можна влаштовувати додаткові ігрові зони, автостоянки, допоміжні приміщення, туалети тощо. Доступ до ігрового майданчика здійснюється по вертикальних комунікаціях (сходи, пандус, ліфт) або за рахунок перепадів рельєфу.

Отже можна впевнено зробити висновок, що фізкультурно-оздоровча споруда є важливим елементом у структурі житлового середовища, яке формується наступними багатьма складовими: житлові та громадські будівлі, транспортні зв'язки та споруди (місця паркування автомобілів), майданчики різного призначення (господарські, для активного та тихого відпочинку, фізкультурно-оздоровчі), благоустроєм. Усі елементи житлового середовища функціонально між собою пов'язані, а їх сукупна дія сприяє формуванню комфортного для людини житлового середовища. На розташування ФОС у структурі житлової забудови впливають наступні чинники: містобудівельні (радіуси доступності та обслуговування), санітарно-гігієнічні (нормативні відстані до вікон житлових приміщень, що пов'язані з шумом; інсоляція майданчика) та психологічно-фізіологічні.

В результаті проведеного аналізу запропоновано 10 основних варіантів планувальних моделей ФОС у структурі житлового двору, зокрема діючі; використання житлових дворів; територій прилягаючих до житлових дворів; рекреаційних територій прилягаючих до житлового кварталу; та перспективні: використання торців житлових та громадських будинків; дахів громадських будинків; тимчасове використання просторів автомобільних стоянок; мережі існуючих пішохідних доріжок; просторів під естакадами та мостами; просторів, занурених у землю; просторів, піднятих над рівнем землі.

Література

1. Мазурашу Г. Г. Здоров'я – пріоритет державної політики / Спортивно-розважальне видання – Супер!»: спец. випуск, присв. пробл. сфери фіз. культури і спорту в Україні. / – Ч., 2009. – 24 с.

2. Гасюк І.Л. Інформаційно-ресурсне забезпечення галузі «Фізична культура і спорт»: сучасний стан і тенденції розвитку [Електронний ресурс]: (Теорія та практика державного управління. Розвиток системи державного управління в Україні) / Бібліотечний вісник – 2010. – № 3 (30). – 10 с. – Режим доступу до журн.: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-3/doc/1/05.pdf>. – Назва з екрану.
3. Українці про розвиток фізичної культури та спорту (вересень 2010 року). – [Електронний ресурс] / Режим доступу до опитування: <http://newpolityka.in.ua/content/ukraintsi-pro-rozvitok-fizichnoi-kulturi-sportu-veresen-2010-roku>. – Назва з екрану.
4. Звіт за результатами соціологічного дослідження на тему «Моніторинг рівня залучення населення до спорту для всіх». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до звіту: sportforall.gov.ua/download.php?id=218. – Назва з екрану.
5. Sport and physical activity. Report. Fieldwork: November – December 2013. – [Електронний ресурс]: (Special Eurobarometer) – Режим доступу до журн.: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf. – Назва з екрану.
6. Дідик В. В., Павлів А. П. Планування міст: підруч. / – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2006. – 412 с.
7. Планування і забудова міських поселень: ДБН360-92**. – [Чинний від 2002-04-19]. – К.: Держбуд України, 2002. – 137 с.
8. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди: ДБН В.2.2-13- 2003. – [Чинний від 2004-03-01]. – К.: Держбуд України, 2004. – 105 с.
9. Аристова Л. В., Быкова Г. И., Голубинский А. П., Жура Ю. Г., Климентьев Н. А. Физкультурно-спортивные сооружения. – М.: Изд-во «СпортАкадемПресс», 1999. – 536 с.
10. Осипов Г. Л., Коробков В. Е., Климухин А. А. Защита от шума в градостроительстве – М.: Стройиздат, 1993. – 96 с.
11. Гигиенические требования к инсоляции и солнцезащите помещений жилых и общественных зданий и территорий: СанПиН 2.2.1/2.1.1.1076-01. – [Чинний від 2002-02-01]. – М.: Минздрав России, 2002. – 31 с.

Аннотация

В статье рассмотрены и проанализированы основные действующие типы устройства физкультурно-оздоровительных площадок на территории жилых кварталов в Украине и предложены новые варианты интеграции данного типа сооружений.

Ключевые слова: физкультурно-оздоровительные сооружения, архитектурно-планировочные модели, жилой квартал, интеграция.

Abstract

The article show the analysis of the existing types of the integration physical and recreational structures in the residential areas in Ukraine and propose new types of the integration these types of structures.

Key words: physical and recreational structures, architectural-planning models, integration.